

Interveniëren is net zoïets als communiceren, in die zin dat iedereen dat in zijn persoonlijke en werkzame leven doet. Op grotere of op kleinere schaal, en altijd. Je kunt niet niet-communiceren en niet-interveniëren. Goed communiceren is wel een kunst, en goed interveniëren ook.

Interveniëren. Als coach en veranderaar doe je niet anders, als manager en leidinggevend doe je niet anders. Toen ik op de achterflap las dat dit boek is geschreven voor mensen die willen begrijpen wat er in organisaties gebeurt en door een interventie positief willen bijdragen aan hun organisatie, dacht ik: dat is mooi voor onze lezers. Want met name adviseurs, trainers, coaches, managers en medewerkers worden genoemd, zowel interne als externe.

De schrijvers hebben een missie bij het maken van dit boek. Zij willen een beter beeld geven van interventiekunde. Een breder perspectief bieden, dat je kunt gebruiken bij je werk en waardoor je manieren vindt om situaties te analyseren. Daarmee leer je je omgeving beter begrijpen, luisteren en oordelen uitstellen, zodat je een beter idee hebt wat te doen in bepaalde situaties. Je leert erop vertrouwen dat wat je doet, invloed heeft op jouw situatie en leert daarmee te spelen.

De inhoud

De kunst van het interveniëren is volgens de schrijvers achterhalen wat er aan de hand is en wat je er vervolgens aan kunt doen, samen met je 'klant'. En met klant bedoelen zij degene die de vraag heeft. Na de uitleg over interveniëren in hoofdstuk 1 geven de schrij-

Wat is er aan de hand, wat gaan we eraan doen?

vers in hoofdstuk 2 een beschrijving van hun fundament, de basistheorieën van waaruit zij werken.

Ze geven antwoord op waar interventiekunde vandaan komt, de grondslagen van het vak, en vertellen over verschillende stromingen. Deze stromingen benoem ik even zodat je vast herkenning vindt:

- het sociaal constructionisme (in interactie met elkaar construeren we onze eigen werkelijkheid)
- actieonderzoek (leren en onderzoeken in het hier en nu)
- waarderend onderzoeken (ken je misschien ook als appreciative inquiry)
- systeemdenken (organisaties zijn open en lerende systemen)
- procesadviseren (opbouwen van een relatie).

Vervolgens krijgen we in hoofdstuk 3 interventiekundig denken en handelen. Het is een uitgebreid hoofdstuk, waarin de rollen en positie van de interveniëerder, de relatie met de klant, het analyseren, de aannames aan bod komen.

Hoofdstuk 4 geeft na de cyclus van de klantvraag een aantal onderzoekmodellen en werkwijzen prijs. Daarna komt in een halve pagina het begrip cultuur aan bod en een zevental pagina's het begrip weerstand, waar ze het eigenlijk liever niet over zouden hebben. Als laatste hoofdstuk krijgen we een reflectiemodel voorgeschoteld.

Wat vind ik ervan?

Vanuit mijn perspectief als ervaren 'veranderaar' en dus ook ervaren interveniërende heb ik het boek met plezier gelezen. Ik kreeg af en toe een vernieuwd perspectief op bekende wetenschappers en vertrouwde stromingen. Hoewel de schrijvers menen een vertaalslag te hebben gemaakt om het boek ook leesbaar te maken voor de interne interveniërenden, hebben ze volgens mij dat doel niet bereikt. Dat heeft te maken met de inhoud, die

voor een intern interveniërende manager naar mijn idee te breed en te uitgebreid is. En voor de externe, meer ervaren interveniërende procesbegeleider juist te minimaal is.

De manager die meer wil weten over interveniëren en wat hij of zij kan verwachten van een externe interveniërende zal vermoedelijk dit boek snel terzijde leggen. Zelf geven de schrijvers al aan dat er in het boek veel aangeboden wordt, dat vooral veel gespeeld moet worden, en dat stappenplannen niet verwacht kunnen worden.

Maar naar mijn gevoel geeft dit voor de manager die met de voeten in de dagelijkse klei staat onvoldoende houvast. De beginnend extern interveniëerder die al wel deskundig is op het gebied van organiseren en organisaties kan uit dit boek wellicht informatie krijgen die verder onderzocht kan worden.

Beperkt

Aan het einde van het boek is het mij nog steeds niet duidelijk waarom we over interveniëren blijven praten. Naar mijn idee is interveniëren een onderdeel van veranderen, ontwikkelen, leren. Leven dus eigenlijk, ons dagelijkse 'werk'. Om veranderingen of ontwikkelingen teweeg te brengen zijn er interventies nodig.

Voor mij is het lastig me te blijven beperken tot het pure begrip interveniëren, omdat een ontwikkeling, een verandering altijd een groter geheel is. Alleen interveniëren klinkt dan zo instrumenteel. Of de schrijvers in hun missie geslaagd zijn? Voor de brede doelgroep die zij op de achterflap noemen, ben ik daar niet van overtuigd.

De Kunst van het interveniëren | Barbara van Kesteren, Hanneke Laarakker en Willem de Wijs | 210 pagina's | Mediawerf Uitgevers | 2020

Deze recensie is geschreven door Marianne van Duuren. Maatschap van Duuren, van Zuylen & partners. www.dzmaatschap.nl

Leren omgaan met boosheid

'Kobus, de dwarse krab' is een interactief voorleesboek dat kinderen tips biedt om minder snel boos te worden en boosheid op een handige manier op te lossen. Het verhaal van Kobus is gericht op kinderen van 5 tot 8 jaar. Professionals en ouders kunnen jonge kinderen met behulp van deze hoofdstukken, vragen en activiteiten helpen de emotie 'boosheid' te herkennen en hen leren daarmee om te gaan.

Auteur Juliette Liber is orthopedagoog en promoveerde op onderzoek naar de behandeling van angststoornissen. Naast haar functie als universitair docent bij de Universiteit Utrecht is zij als cognitief gedragstherapeut en orthopedagoog werkzaam in de GGZ. Juliette Liber heeft meerdere boeken gepubliceerd voor professionals om kinderen te ondersteunen bij meer zelfcontrole en minder boosheid. De illustraties zijn van Anne Klusman. Ze versterken het verhaal doordat de tekeningen de emoties van de dieren in menselijke gelaatsuitdrukkingen zichtbaar maken. Een aantal illustraties zijn te downloaden als kleurplaat of plaatjes voor een spel.

Eenvoudig en speels

Kobus, de dwarse krab is een boek met duidelijke, iets vergrote letters, in twee kleuren gedrukt. Hierdoor is direct zichtbaar wat de verhaalttekst is en wat de suggesties zijn voor vragen en activiteiten met behulp waarvan het kind actief betrokken kan worden bij het verhaal.

In de verhalen staan dieren met menselijke karaktertrekken centraal. Sommige dieren, zoals Kobus de Krab, zijn bekend uit het interactieve voorleesboek 'Een verrassende verjaardag'. De gebeurtenissen die de dieren meemaken zijn van alledag, en daarom herkenbaar. De inhoud van de verhalen sluit aan bij de beleving van het jonge kind. Zo wordt een moeilijk onderwerp op een eenvoudige, speelse, en (therapeutisch) verantwoorde wijze bespreekbaar gemaakt. De hoofdstukken volgen elkaar logisch op. Het is een kapstok voor de stappen die kinderen kunnen nemen om anders te leren omgaan met boosheid. De in de hoofdstukken verwerkte strategieën zijn onder andere emotie-educatie, rollenspellen,

ontspanningsoefeningen, en time-out. Er zijn cognitief gedragstherapeutische technieken aan de hoofdstukken te koppelen om de thema's verder uit te werken. Het boek is ook geschikt voor ouders, leerkrachten en hulpverleners om met kinderen in gesprek te gaan over boosheid.

Opbouw

Het boek geeft een duidelijke uitleg over de opbouw, achtergrond en gebruik van het boek. Het verhaal over Kobus, die snel boos wordt, bestaat uit zeven hoofdstukken. Elk hoofdstuk bestaat uit korte alinea's voorleestekst, afgewisseld met voorbeeldvragen die de voorlezer het kind kan stellen. Deze vragen betrekken het kind actief bij het verhaal en zetten het kind aan tot meedenken over de situatie waarin Kobus de dwarse krab verkeert. Elk hoofdstuk bespreekt een stap die de krab neemt om zijn boosheid te reguleren. Dit gebeurt in de vorm van een tip van een goede vriend. Het gaat om praktische tips zoals 'hulp vragen', 'boosheid herkennen', 'eerst afkoelen', 'klopt het wat ik denk?' en 'sorry zeggen'. In het laatste hoofdstuk voert Kobus alle tips uit. Aan het eind van elk hoofdstuk staat een overzicht van de doelen van het hoofdstuk, suggesties voor praatthema's, doe-dingen en technieken voor meer verdieping en interactie. Het boek besluit met aanvullende informatie over cognitieve gedragstherapeutische technieken en drie literatuurtips.

Bruikbaarheid

Het boek is te gebruiken op de bso als interactief voorleesboek om 'boos worden'

bespreekbaar te maken. Het boek kan zowel individueel aan kinderen voorgelezen worden als aan een klein groepje. Het boek biedt de kinderen (en de volwassene die voorleest) handvatten om het gevoel van boosheid tijdig te herkennen.

Door samen te bespreken wat Kobus nog moet leren, ondersteunt het verhaal kinderen bij het zich eigen maken van emotiereguleringsstrategieën die passen bij hun belevingswereld. Door de verschillende doe-dingen en praatthema's kunnen de kinderen de stappen voor emotieregulatie op meerdere manieren en op een speelse, emotioneel veilige manier oefenen.

Mijn tips

- Voor de pedagogisch coach: stel dat je dit boek wilt introduceren in de organisatie. Bespreek met je collega's met welk doel en hoe je dit boek gaat inzetten op de groep. Neem de zes stappen voor emotie-regulatie goed met elkaar door. Het effect van het boek staat of valt met een goede inhoudelijke en praktische voorbereiding.
- Aangaande dit onderwerp is het interessant om de resultaten te volgen van lopend onderzoek naar de gevolgen van de coronatijd op kinderen, jongeren en gezinnen. Bezoek de website van het Nederlands Jeugdinstituut: www.nji.nl/coronavirus

Kobus, de dwarse krab | Juliette Liber | 72 pagina's | uitgave SWP | 2020

Deze recensie is gemaakt door: Clarine de Leve. Zij is pedagoog en directeur van E School. www.e-schoolkinderopvang.nl
E: clarine@e-school.nl